

societat catalana de sociologia
de l'institut d'estudis catalans

associació catalana de sociologia

núm. 59 maig

1999

Notícies de l'ACS

III CONGRÉS CATALÀ DE SOCIOLOGIA. LLEIDA, MARÇ 1999

Amb un total de 455 participants efectius, el Congrés Català de Sociologia de Lleida ha d'ésser considerat com una fita extraordinàriament important. Malgrat que aquest Congrés va haver de limitar-se al reduït espai de temps de dos dies, té la virtut d'haver posat sobre la taula de la societat catalana la forta presència de la nostra disciplina en la nostra vida col·lectiva.

En principi, la valoració tant científica com organitzativa mereixen una qualificació elevada; es va trencar amb els estancaments dels diversos departaments universitaris, va assolir posar en relació persones de diversa procedència professional i acadèmica, va interrelacionar estudiants i recents llicenciats dels diversos àmbits catalans i va aconseguir que tots miréssim conjuntament cap un sol i únic objectiu científic i de preocupacions professionals. Cal felicitar-nos mútuament de la iniciativa.

La Universitat de Lleida, que celebra enguany els 700 anys, fou oberta, generosa, col·laboradora i de tot punt constructiva del projecte, amb la participació en tots els àmbits i comitès del Congrés i amb la seva amable disponibilitat en tot i per tot. I no solament per l'oferta logística, sinó per la dedicació dels integrants del Departament de Sociologia i Geografia de la Universitat. Citar noms sempre ens exposa a fer oblitats imperdonables.

Sembla que els nivells de satisfacció general es poden constatar a través de la gran quantitat de felicitacions de que tant el Col·legi de Doctors i Llicenciats en Ciències Polítiques i Sociologia com la mateixa Junta de l'Associació Catalana de Sociologia han estat objecte.

Fou un encert la unificació de tots els treballs sota un mateix lema: Les desigualtats socials a Catalunya. Cal un nou contracte social? La temàtica del Congrés es va centrar en bona part a l'entorn d'aquesta preocupació, i aquest sol fet va aconseguir que la riquesa dels continguts de les aportacions esdevingués especialment enriquidora.

Un segon encert, va ésser el modificar la fórmula. En efecte, es van suprimir totes les conferències magistrals d'inauguració o de cloenda i es van substituir per plenàries en forma de taula rodona que, no solament contrastaven els diversos posicionaments teòrics, sinó que permetien intervencions espontànies dels participants.

En el balanç crític del Congrés s'han de situar dues observacions, de les quals cal prendre'n bona nota: la proximitat del Congrés de la FES d'A Corunya i l'excessiva proliferació de grups de treball diversos.

SUMARI

Notícies

- III Congrés Català de Sociologia. Lleida, març 1999 1
- El número 9 de la Revista Catalana de Sociologia 2
- Concessió dels Premis del III Concurs de Joves Sociòlegs 2
- Reconeixement a Emili Ma. Boix i Selva (Barcelona, 1917-1999) 3

Article

- Sobre Niklas Luhmann 5

Coordinació: Junta de l'ACS

Disseny i maquetació: CPDA, S.L.L.

Secretària: Montserrat Camps

Societat Catalana de Sociologia

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Carrer del Carme, 47

08001 Barcelona

Tel. 270 16 51

Pel que fa al primer, la proximitat del Congrés de la FES d'A Corunya va fer que la mateixa producció científica se'n veiés perjudicada. Massa poc temps per fer noves elaboracions de materials.

L'excessiu nombre de grups de treball va propiciar que alguns es trobessin amb poca audiència. Part del problema es va solucionar tot integrant coordinadors dels diversos grups en un acte comú. Tanmateix, és evident que una gran quantitat de grups de treball porta a massa dispersió i a una difícil concentració entorn de la temàtica comuna adoptada.

Finalment, cal dir que el fet d'haver escollit un tema monogràfic va permetre fer una introducció forta i una sortida de conclusions també molt interessant. L'interès dels assistents es va veure reflectit en les més de 200 comunicacions que es van afegir als treballs que havien estat considerats com a ponències dintre dels grups.

Queda ara un treball silenciós de recopilació de materials. El número 9 de la Revista Catalana de Sociologia en serà un exponent. I ben aviat, entre el Col·legi i l'Associació es divulgarà el contingut de les intervencions a la taula rodona sobre la professionalització de la sociologia a Catalunya.

Com a cloenda, cal dir que hi va haver un grup de treball integrat únicament per estudiants i recent llicenciats el qual, segons informacions, va despertar un alt interès de cara a futurs projectes associatius de la sociologia a casa nostra. És la millor notícia que podíem esperar.

EL NÚMERO 9 DE LA REVISTA CATALANA DE SOCIOLOGIA

Passat l'estiu, sortirà el número 9 de la Revista Catalana de Sociologia, el contingut de la qual us volem avançar.

Comptem en oferir-vos la transcripció de les intervencions dels ponents tant a la sessió inaugural com a l'acte de clausura, amb les conclusions que es van aportar.

Per altra banda, es publicaran els dos treballs guardonats amb els premis del III Concurs de Joves Sociòlegs.

CONCESSIÓ DELS PREMIS DEL III CONCURS DE JOVES SOCIÒLEGS

Durant el transcurs del Congrés, tingué lloc l'acte de concessió dels premis del III Concurs de Joves Sociòlegs. Els treballs guardonats foren els següents: 1r. Premi, **La sociologia, el relativisme i la neutralitat valorativa**, l'autor del qual resultà ésser Pau Dito Tubau. Accèssit, **Economia, ideologia i mercat de treball**, presentat per Josep Miquel García Vázquez.

El jurat considerarà molt favorablement l'alt nivell del conjunt dels treballs presentats, lloant en especial l'interès de les temàtiques tractades, la relativa coherència teòrica i la facilitat expositiva.

Per la seva banda, la Junta de l'Associació Catalana de Sociologia felicita i anima a tots els concursants en aquesta tasca investigadora, i des d'ara es compromet a convocar el IV Concurs de Joves Sociòlegs, fent-ne conèixer les bases i donant-les-hi la difusió pertinent.

RECONeixEMENT DE L'ASSOCIACIÓ CATALANA DE SOCIOLOGIA A EMILI M. BOIX I SELVA (BARCELONA, 1917-1999)

No ha pogut esperar el tombant de segle. Després d'una llarga malaltia invalidant, Emili Ma. Boix i Selva, soci de l'Associació Catalana de Sociologia, ens ha deixat. Va ésser enterrat el dia 12 d'aquest mes d'abril. L'Associació Catalana de Sociologia i en nom seu la comunitat científica de la sociologia de Catalunya no pot deixar en silenci la marxa d'un sociòleg que va marcar una etapa important i, a ensems ben difícil, de la sociologia a casa nostra.

Era doctor en Dret per la Universitat de Barcelona. Va ésser secretari científic del Comitè de Dret Marítim de Barcelona (1954) i de la càtedra Consolat de Mar de la Universitat de Barcelona i col·laborador insigne d'Stella Maris, institució que depèn del bisbat i que s'ocupa dels aspectes socials de l'home de mar. Tot això és un fidel reflex d'un dels seus interessos: tot el que refereix als homes que treballen al mar.

Fou cap de departament i encarregat de càtedra a la Universitat de Barcelona de la qual va ésser professor de sociologia. Més que d'un càrrec honorífic es tractava de la voluntat catalanitzadora d'una càtedra de sociologia que des dels orígens sempre seria ocupada per persones de fora (Salustiano del Campo, Enrique Martín López i Amando de Miguel) que eren a Catalunya, però tenien la seva mirada i els interessos sociològics posats més enllà del Principat.

Fou també des del 1954 encarregat de les qüestions que es refereixen als serveis socials al Patronat Municipal de l'Habitatge i, per altra banda, cap de la secció de sociologia del Centro de Estudios Económicos, Jurídicos y Sociales del Consejo Superior de Investigaciones Científicas

Fou promotor de l'Institut Catòlic d'Estudis Socials de Barcelona (ICESB) del qual fou el primer secretari general (1950-1964) sota la direcció de Joan Ventosa en uns moments en els que les autoritats polítiques veien amb recel tot el que s'hi feia. Aquesta institució de l'arquebisbat de Barcelona tenia la finalitat de promoure l'estudi dels anomenats problemes socials. El 1966, l'ICESB fundaria al seu sí l'Escola Superior de Ciències Socials, avui desapareguda, on el darrer treball de fi de carrera presentat seria el 1995 i en el curs de la seva història, arribaria a un punt modal de 2.365 alumnes el curs 1973-1974. L'ICESB va acollir tota mena de persones i cal posar en el seu actiu la gran labor realitzada al marge del món acadèmic convencional des del moment que intentava respondre a una demanda de pensament i reflexió social sobre la nostra realitat col·lectiva que, enmig d'un gran confusionisme, es feia sentir com una urgència a la societat catalana d'aleshores. L'ICESB visqué temps tanmateix ben difícils; però del fet de la seva dependència de l'Església, ha arribat fins els nostres dies. Fou en els anys heroics un reducte de llibertat de pensament i una illa de normalitat en una societat molt problemàtica.

Es fa difícil recuperar l'abundant producció científica d'Emili Ma. Boix i Selva. De totes maneres, el que segueix és només una mostra que dona idea de la seva fecunditat sociològica quan Catalunya no gaudia de llibertat de recerca ni tan sols estava institucionalitzada la sociologia a casa nostra. Aquesta mostra pretén seguir una aproximativa cronologia de les seves publicacions més conegudes.

- 1953: Ampliació i posada al dia del **Tratado de sociología cristiana. Doctrina social catòlica**, de J. Ma. Llovera, en la seva vuitena edició.
- 1955: **La persona humana, origen y fin de la vida social**, Barcelona, ICESB.
- 1957: Pronuncia una conferència memorable a Girona, a la Asociación Catòlica de Dirigentes, i de la qual se'n ha publicat només un extracte, sobre el tema **El respeto a la persona humana y las relaciones humanas en la empresa**.

- Curs 1959-1960: **Programa de sociologia.**

- 1961: Redacció de l'article **Sociología. Tendencias actuales de la sociología**, de l'Enciclopèdia Espasa, Madrid, Espasa-Calpe.

- Curs 1961-1962: **Apuntes de sociología**, Barcelona, Ediciones Técnicas del SEU, Facultad de Ciencias Políticas, Económicas y Comerciales, Universitat de Barcelona

- 1961: **Forma de vida y función social de las clases medias españolas**, ponència presentada al II Congreso Internacional de Estudios Sociales de Friburgo i publicada al vol. VIII de Cuadernos Internacionales Económicos y Sociales, Barcelona, Casa Provincial de la Caridad, col.lecció Monografías Sociológicas.

- **1962: La sociología religiosa en Francia.** Investigaciones de la escuela de Le Bras, la seva tesi doctoral.

- 1964: **Defensa de la persona frente a su alienación por la estructuras.**

- 1965: **Consideracions sobre l'objecte de la sociologia**, Barcelona, Dalmau Editor, publicada en català en uns moments ben difícils, en la qual intenta abandonar el doctrinarisme catòlic per un posicionament més positivista.

- 1965: amb Rafael Vidal Folch, **Investigación sociológica del sector urbano de Sant Genís dels Agudells**, Barcelona, Secció Sociològica del Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Hi ha una separata del vol. XV-XVI de Cuadernos de Información Económica y Sociológica, revista que publicava simultàniament el CSIC i la Diputació de Barcelona. Moltes de les crítiques bibliogràfiques d'aquesta revista porten no solament la signatura d'Emili Ma. Boix i Selva, sinó també de la seva dona Eulàlia Fuster, assistent social que va fer un treball de fi de carrera sobre l'alcoholisme femení que encara ara té un alt interès.

- 1966: **Estudios sobre la realidad social catalana i Proceso de unificación del Derecho Marítimo.**

- 1993: **Triar no és trair: identitat i llengua en els joves de Barcelona**, Barcelona, Edicions 62, Llibres a l'abast, 272.

Quan en plena dictadura del règim franquista es donà la represa de la consciència sociològica a Catalunya, entre el 1959 i el 1970, els pioners en l'ensenyament de la sociologia a casa nostra foren precisament dues figures avui recentment desaparegudes: Lluís Carreño, que seria el primer President de l'Associació Catalana de Sociologia, ensenyant sociologia a l'Escola d'Arquitectes, i Emili Ma. Boix i Selva, a l'escola d'Assistents Socials de l'Església, que tingué el primer domicili al carrer Bonavista de Gràcia, per passar posteriorment al carrer Rivadeneyra, al centre de Barcelona, i per integrar-se finalment a l'ICESB.

La recerca a Catalunya va néixer en el període aproximat dels anys 50, com hem dit abans, amb un predomini de l'enfocament cristià marcat per la identificació entre sociologia i doctrina social de l'Església i per la confluència de la confrontació oberta entre un cristianisme d'esquerres i unes estructures de l'"establishment" eclesiàstic; confrontació en la qual hi trobem persones tan diferents en el seu tarannà filosòfic i social com Emili Ma. Boix i Selva de la primera hora i Alfonso Carlos Comín Ros, avui també desaparegut, de la darrera. El nostre sociòleg ha d'ésser considerat entre els pioners conreadors de la disciplina a casa nostra.

No podem deixar en l'oblit una persona que ha jugat un paper tan important en la sociologia catalana. El nostre record és extraordinàriament entranyable i voldríem des d'aquestes planes fer arribar el nostre condol, potser mai tan apropiada l'expressió, a la seva dona i els seus fills i, sobretot, a Emili Ma. Boix i Fuster, dedicat a la sociolingüística com especialitat i que ens honora tenir-lo entre els socis de l'Associació Catalana de Sociologia. Tots plegats ens sentim identificats en el record i en un homenatge just i silenciós; però fonament emotiu.

Raimon Bonal
Secretari de l'Associació Catalana de Sociologia

Article

Sobre Niklas Luhmann

El darrer 11 de novembre de 1998, a l'edat de 70 anys, morí a la ciutat de Bielefeld el sociòleg alemany Niklas Luhmann. Luhmann tingué originàriament una formació de jurista, camp en què treballà d'advocat a l'Estat federal de la Baixa Saxònia. Més tard, impartí classes a la l'Escola Superior de Ciències de l'Administració d'Speyer, i l'any 1966, sociologia a la universitat de Münster. Dos anys més tard, conjuntament amb el sociòleg H. Schleky, contribuí a dissenyar els plans d'estudi i l'organització administrativa, acadèmica i interdisciplinària de la innovadora universitat de Bielefeld, així com la càtedra de Sociologia de las organitzacions i l'administració. És a partir de 1970 quan se'l coneix àmpliament a nivell universitari, i a finals de la dècada quan comença a crear escola directament relacionada amb la seva persona.

Tanmateix, les teories sobre l'organització, la funció de l'administració i dels sistemes organitzatius les posa en pràctica amb el disseny, l'any 1957, de la nova ciutat de Senne Stadt, destinada a acollir d'una forma racional i funcional els milers de refugiats que en aquella època arribaven a RFA procedents de la República Democràtica Alemanya i d'altres països del socialisme real.

Poder participar a les seves lliçons magistrals, a última hora de les fosques i boirosos tardes dels semestre d'hivern a la universitat de Bielefeld era tot un repte, doncs calia una important preparació en lectures, en teoria de sistemes i, especialment, en el llenguatge conceptual corresponent –aupoiesi, acoblament estructural, sistemes autopoiesis-. Els problemes de seguiment i de comprensió eren generalitzats, atès que al final de la classe tothom fugia a prendre l'aire fred. Les seves classes no estigueren mai exemptes de debats, en prescindir, en la seva teoria de sistemes, de les persones, de l'acció individual i de l'acció col·lectiva, interpretada aquesta última com a element pertorbador dels sistemes, aspectes que li comportaren fortes respostes –no sempre dialèctiques- de determinats col·lectius, i que Luhmann sabé aguantar estoicament.

Tot i la seva immensa producció (uns 40 llibres i més de 300 articles), vaig gaudir del privilegi de poder veure al seu estudi privat el seu mètode de treball, en realitzar els seus escrits a base de combinar un complicat sistema numèric decimal dels milers de fitxes que havia elaborat manualment al llarg de la seva vida.

Tot i el reconeixement internacional de Luhmann, especialment als EUA i a l'Amèrica Llatina, i la seva influència a camps com el dret, la pedagogia, l'economia, l'art o la política, és un sociòleg encara poc conegut al nostre país. En una curta estada a la ciutat de Barcelona, tingué ocasió d'exposar davant d'un grup de professorat i alumnes la seva complexa teoria dels sistemes socials. Podem estar d'acord o no amb la teoria funcional-estructural de sistemes, però el marc teòric desenvolupat per Luhmann constitueix un sòlid i innovador intent teòric que dóna lloc a noves perspectives d'anàlisi. La seva aportació teòrica ha estat reconeguda amb la concessió del premi Hegel l'any 1988.

Josep Pont Vidal
Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia (UAB)

Qualsevol ressenya de les publicacions, estudis o investigacions dels nostres socis serà ben rebuda i publicada.

També podeu enviar-nos informació i comentaris de Jornades, Congressos i Seminaris.

Si desitgeu publicar un article, poseu-vos en contacte amb la Junta.

En qualsevol cas, es prega que adjunteu el disquet corresponent o ho envieu per e-mail.

ASSOCIACIÓ CATALANA DE SOCIOLOGIA
Membre de la Federació Espanyola de Sociologia
i de l'Associació Internacional de Sociologia
Institut d'Estudis Catalans
Carme, 47 08001 Barcelona

Fitxa d'inscripció

Nom Cognoms

DNI Adreça

Localitat..... C.P. Telf.

Quota Anual 5.000 PTA Estudiants 2.500 PTA (el 1r. any)

Dades per a la domiciliació

Banc o Caixa Codi

Agència Codi

Nº. Compte

Data..... Signatura

També podeu fer l'ingrés al compte núm. 2100-0963-62-0200027465 de "la Caixa" que té l'Associació Catalana de Sociologia.
